

29.1.2026

Diaarinro VN/25123/2024

Ennallistamissuunnitelman valmistelun teemaryhmän 1 Maa- ja sisävesiluontotyytit, lajien elinympäristöt sekä virtavedet ja tulvatasanteet (Artiklat 4 ja 9)

Lisäkokous

Aika: 29.1.2026 klo 9.15–10.30

Paikka: Teams

Paikalla: pj Mikko Kuusinen, Hanna-Leena Keskinen, Tuula Kurikka, Iris Mäntylä (YM), Ville Schildt, Antti Parjanne, Jouni Tammi (MMM), Anna Suuronen, siht. Aija Kukkala, siht. Marita Arvela, Antti Sallinen, Mari Annala, Tiina Piironen (Suomen ympäristökeskus), siht. Raisa Nikula (Luonnonvarakeskus), Pirkko Siikamäki (Lupa- ja valvontavirasto), Santtu Kareksela (Metsähallitus Luontopalvelut), Niklas Björkqvist (Metsähallitus Metsätalous Oy), Arto Sorri (Suomen metsäkeskus), Maija Häggblom (Ahvenanmaan maakuntahallitus), Anni Jääskeläinen (Hämeen ammattikorkeakoulu)

Poissa: Esko Hyvärinen, Turo Hjerppe (ympäristöministeriö), vpj Katja Matveinen, Janne Pitkänen, Antti Leinonen (maa- ja metsätalousministeriö), Pauliina Louhi, Sakari Sarkkola (Luonnonvarakeskus), Raisa Tiilikainen (Metsähallitus Luontopalvelut), Hannu Lehtonen (Metsähallitus Metsätalous Oy), Marja-Liisa Pitkänen (Elinvoimakeskus), Riikka Salomaa (Suomen metsäkeskus), Jarkko Nurmi (Suomen riistakeskus), Mari Lyly (Suomen riistakeskus)

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja Mikko Kuusinen avasi kokouksen klo 9.16. Asialista hyväksyttiin.

Kuusinen kertoi, että tässä kokouksessa jatketaan TR1 yhteisen kokonaisuuden rakentamista ja tämän kokouksen eväillä mennään ensi viikolla ennallistamissuunnitelman ohjausryhmän kokoukseen. Toimenpiteiden yksikkökustannuksia on mietittävä tätäkin varten, tosin on muistettava, että ne riippuvat valittavista toimenpiteistä.

2. TR1:n kokonaisuuden rakentamista - käsittely jatkuu

Aija Kukkala esitteli TR1 kokonaisuuden rakentamisen taustaa ja vaihtoehtoja (Liite 1). Luontotyyppien tilan parantamiseksi voidaan hakea erilaisia vaihtoehtoja ennallistamisen tavoitteille (miten ja millä tavalla eri luontotyyppijä valitsemalla saadaan 30 % luontotyyppien ei-hyvästä pinta-alasta ennallistamisen piiriin vuoteen 2030 mennessä). Kukkalan esityksen yhteydessä käytiin aiheesta keskustelua teemaryhmässä.

Ensimmäisenä Kukkala muistutti Artikla 4:n tavoitteista luontotyyppiryhmille sekä asetuksen sallimista joustoista ja poikkeuksista. Kukkala kysyi, otetaanko jousto (artikla 4(5)) käyttöön kaikille luontotyypeille, jotka tarvitsevat palauttamista. Jousto tarkoittaisi palautettavan lisäpinta-alan laskemista 100 %:sta 90 %:iin. Hän muistutti, että jos jousto otetaan käyttöön, se pitää perustella sekä ohjausryhmälle että komissiolle ennallistamissuunnitelmassa. Jos joustoa ei otettaisi käyttöön kuin osalla luontotyypeistä, tarvittaisiin myös perustelu poikkeamiseen.

Kukkala esitteli pienryhmien ehdotuksia koottuna yhteen luontotyyppien tilan parantamiseksi vuoteen 2030 mennessä. Perinnebiotoopeille ollaan ehdottamassa hieman suurempaa tavoitetta verrattuna siihen, mitä tulisi laskennallisesti (30 % vuoteen 2030 mennessä). Tämä johtuu perinnebiotooppien tuntemattoman pinta-alan suuresta määrästä eli ennallistamista kannattaisi tehdä etupainotteisesti.

Osassa luontotyyppiryhmiä on tuotettu erilaisia vaihtoehtoja, ja pienryhmissä haetaan erilaisia vaihtoehtoja edelleen eli työ ei ole vielä täysin valmis. Kukkala on koonnut pienryhmien alustavia ehdotuksia yhdistettyyn excel-taulukkoon, jossa esitetään yhteistavoitteet luontotyyppien tilan parantamiseksi vuodelle 2030, 2040 ja 2050. Riippuen siitä, miten luontotyyppejä ja luontotyyppiryhmiä painotetaan ("pienet ensin", tai "isot hehtaarit edellä"), saadaan erilaisia vaihtoehtoja sille, kuinka suuri prosenttiosuus voidaan ennallistaa vuoteen 2030 mennessä. Nyt jo näyttää siltä, ettei edes "tasapainotetulla ratkaisulla" eli priorisoimalla sekä harvinaisia ja pienialaisia että laaja-alaisia luontotyyppejä päästä kovin helposti asetuksen vaatimaan 30 %:iin vuoteen 2030 mennessä.

- Huomautettiin, ettei esityksestä ymmärrä kovin helposti, mitä eri luvut tarkoittavat. Kysyttiin, miten laaja-alaisiin luontotyyppisiin painottuminen on asetuksessa otettu huomioon, ja millainen tilanne on muissa jäsenvaltioissa 30 % tilan parantamisen tavoitteen kanssa. Pelättiin, että tilanne saattaa muodostua mahdottomaksi tai järjettömäksi.
- Puheenjohtaja Kuusinen vastasi, että asetus painottaa voimakkaasti pinta-aloja ja jolloin laaja-alaiset luontotyypit dominoivat tavoitteiden saavuttamisessa. Jos jäsenmaassa halutaan tehdä ennallistamistyötä pienialaisilla ja uhanalaisilla luontotyypeillä, se ei näy asetuksen toimeenpanon seurannassa, koska pinta-alatavoitteita voidaan täyttää parhaiten laaja-alaisen luontotyyppien ennallistamisella – huolimatta siitä, onko se ekologisesti tai muutenkaan järkevää.
- Tuotiin esille myös toimeenpanon aikataulu ja sen realistisuus käytännön kannalta. Voitaisiin ehkä ajatella, että toimenpiteitä voidaan aloittaa aikaisintaan vuonna 2028 eli vuoden 2030 tavoitteiden saavuttamista ajatellen se on aivan liian myöhään. Miten tämä todellisuus otetaan huomioon ennallistamissuunnitelmassa? Käytännössä ennallistaminen saadaan kunnolla käyntiin vasta seuraavalla vuosikymmenellä.
- Puheenjohtaja huomautti, että tässä vaiheessa on oltava suunnitelma 30 %:n tavoitteen saavuttamiseen vuoteen 2030 mennessä ja erilaiset käytännön ratkaisut tulevat jälkijunassa ja hoidettua ajan kanssa.
- Huomautettiin, ettei toimenpiteissä kannata keskittyä liikaa "pikkuhehtaareihin", vaan on kehitettävä muutama suurempi, laajasti vaikuttava ohjauskeino, jotka olisivat valmiina 2030 mennessä. Se on ainoa keino saada ennallistaminen käyntiin riittävän laajasti vaikuttavana.
- Tuotiin myös esille, että yksityismaila tehtävä ennallistaminen etenee hitaasti, esimerkiksi toimijan töiden aloitus kestää 2 vuotta ja ensimmäiset tulokset olisivat valmiina vasta 2030. Valtionmailla pystytään toisaalta toimimaan nopeammin. Ennallistaminen on todella valtava haaste yksityispuolella, riippumatta ohjauskeinosta.
- On oleellista, että Suomi saa suunnitelman, joka tähtää soiden parantamiseen pitkällä tähtäimellä. Tämä ei ole toivoton työ, on vain hyväksyttävä, että tulokset alkavat kunnolla näkyä vasta 2040-luvulla.
- Muistutettiin, ettei tavoitteeseen laskettavan pinta-alan tarvitse olla hyvässä tilassa tai ennallistettu vuoteen 2030 mennessä, vaan sen on oltava 'toimien piirissä'. Toimenpiteiden uskottavuus vaikutusten aikaan saamisessa pitkällä aikavälillä on siis hyvin olennaista, ja isoihin pinta-aloihin vaikuttaminen.

Aija Kukkala esitteli lyhyesti myös pienryhmistä tulleita ehdotuksia luontotyyppien palauttamiselle. Kukkala muistutti, että osa luontotyyppien suotuisista viitealoista ja sitä kautta pinta-alan palauttamisen tarpeesta jäi suojelutasoarvioinnissa tuntemattomaksi. Esimerkiksi lettojen suotuisa viiteala oli tuntematon. Perinnebiotooppien osalta taas pienryhmä ehdottaa huomattavaa pudotusta pinta-alan palauttamiseen suojelutasoarvioinnin tasosta. Myös luontotyyppien tuntemattomassa tilassa oleva pinta-ala on selvittettävä. Kun selviää, onko luontotyyppien nykyisin vielä tilaltaan tuntematon pinta-ala hyvässä vai ei-hyvässä tilassa, voidaan arvioida yhä tarkemmin ennallistamisen tarvetta. Tietopuutteiden täydentämistä koskevat toimenpiteet olisi syytä huomioida huolellisesti ennallistamissuunnitelmassa.

- Puheenjohtaja kiitteli Kukkalaan hyvästä, ajatuksia herättävästä esityksestä ja totesi, että uskottavan ratkaisun saavuttaminen luontotyyppien tilan parantamiseen vuodelle 2030 mennessä on haasteellista. Myös harjumetsien ratkaisua haetaan vielä, eli niiden pinta-alan ja tilan tulkinta on vielä avoin.
- Muutkin teemaryhmässä kiittelivät esitystä, ja korostettiin, että fokus pienryhmissä on nyt laitettava laajoihin pinta-aloihin. Kysyttiin myös, sisältääkö tilan parantaminen heikentymättömyyden varmistamisen. Puheenjohtaja ja Kukkala vastasivat, että kyllä, mutta on muistettava, että ei-hyvässä tilassa olevan pinta-alan ennallistamisen tavoite on ennallistamissuunnitelmassa erikseen ja heikentymättömyyden varmistaminen erikseen. Todettiin, että heikentymisen estämiseen on myös kiinnitettävä erityistä huomiota teemaryhmän valmistelussa.
- Synergioiden huomioon ottaminen toisi uskottavuutta. Kuinka paljon vaikutetaan tai on mahdollista vaikuttaa sisävesien tilaan luontodirektiivin luontotyyppiä olevien soiden tilan parantamisella. Tuotiin esille, että tätä on pidetty esillä, mutta sitä on vaikeaa konkretisoida lukuina ja vaikutuksina. Suokohteet olisi valittava niin, että ensin kunnostetaan ne, joiden vesistövaikutukset ovat suurimmat.
- Todettiin että suotutkimukseen on suunnattu ja suunnataan paljon rahoitusta, mutta ennallistamisen vesistövaikutuksia ei taida juuri kukaan tutkia ja laskea. Kohdennetun rahoituksen avulla olisi mahdollista tehdä tällaista. Soiden ennallistamisen mahdollisimman vesistövaikuttava kohdentaminen olisi tärkeää. MH MT Oy:ssä todettiin osattavan suunnitella soiden ennallistuksia sillä tavalla, että suotuisat vaikutukset ovat mahdollisimman suuria myös vesiin ja ympäröiviin maa-alueisiin.
- Ennallistettua pinta-alaa voi kertyä yllättävän helposti. Esimerkiksi Suomessa on jo tehtynä 50 000 ha ei-hyvässä tilassa olevien soiden ennallistamista, mutta nämä alueet eivät ole vielä kirjattuna hyvään tilaan (käytetään 40-20-10 laatuluokkaskaalaa).
- Hyvässä tilassa olevien soiden pitäminen hyvässä tilassa ei poista ei-hyvässä tilassa olevien kohteiden ennallistamistarvetta. Ei-hyvässä tilassa olevien soiden ennallistamista tulisi voida kohdentaa hydrologisia kokonaisuuksia huomioon ottaen paikkoihin, missä se tukee myös hyvässä tilassa olevien kohteiden tilan säilymistä.
- Virossa ja Irlannissa ennallistamisesta ajatellaan ns. vaikutushehtaareina eikä "kuokkahehtaareina" kuten Suomessa tavallisesti. Kuokkahehtaareilla tarkoitetaan sitä pinta-alaa, jolle kohdistetaan aktiivisia toimenpiteitä, ja vaikutushehtaareilla sitä pinta-alaa, jonka ennallistumisen kuokkahehtaareihin kohdistetut toimenpiteet saavat ympärillään aikaan. Virolais-irlantilaisen kokonaisuusajattelua pidettiin suositeltavana.
- Soiden kohdennetut inventointi- ja seurantatarpeet on laitettava mukaan toimenpidelistaukseen. On kiinnitettävä huomiota, että ne ovat mukana ennallistamissuunnitelmassa.
- Tuotiin esille, että sekä ojittamattomat alueet että ojikut on laskettu pinta-alassa mukaan puustoihin soihin. Valtaosa näistä on yli 60 vuotta sitten ojitettuja: suokasvillisuus vallitsee, vedenpinta on korkealla, ja ne ovat jo metsätalouden ulkopuolella. Toinen huomiotava asia on suoyhdistymät: muuttumat ja turvekankaiksi muuttuneet suot. Ennallistaminen voi kohdistua myös niihin. Voimakkaimmat vesistövaikutukset tulevat juuri muuttumista ja turvekankaista, ja olemassa olevan ojaverkoston tulppaaminen tai niiden muulla tavalla ennallistaminen on avainasemassa. Tämä muuttumien ja turvekankaiden ennallistaminen ei kuitenkaan suoraan hyödytä ennallistamisasetuksen artikla 4 velvoitteiden mukaista soiden ennallistamisesta kerryttämistä, mikä koettiin haasteeksi.
- Vaikutuspinta-ala on soiden ennallistamisessa keskeinen suure, toimenpidepinta-ala ei niinkään. Vesistön tilaa parantavat toimenpiteet saavat parhaiten metsänomistajia mukaan toimintaan.
- Suoyhdistymien ennallistamisesta saadaan parhaat vesistöhyödyt ja hehtaarit. Virolainen menetelmä on se, että korjataan kohdat, jotka vaativat korjaamista ja sen myötä koko suoyhdistymän tila paranee. Aapasoiden keskusosiin vedet palauttamalla saadaan merkittävää vesienpuhdistushyötyä.
- Onko tällaiseen jo olemassa laskelmia vai tarvitaanko asian selvittämiseksi kohdennettu hanke? Vastattiin, ettei ole ja tarvittaisiin tutkimusohjelma, jossa selvittäisiin, milloin valuma-aluekunnostus

olisi tehokkainta. Kansainvälisiä esimerkkejä löytynee, joten ihan nollasta ei liene tarpeen lähteä liikkeelle.

- Puheenjohtaja Kuusinen totesi, että suoluontotyypit käsitellään seuraavassa kokouksessa, joten jatketaan siellä keskustelua aiheesta.
- Kysyttiin vielä, onko soiden osalta kustannuskysymystä tarkasteltu (eli pätee否 ennallistamisen suhdeluku 1/3). Kerrottiin, että GTK:ssa on tehty aiemmin jotain arviota, samoin T. Sallantauksen tutkimukset ja uusia tuloksia on tulossa ilmastovaikutuksesta (mm. ennallistuvan soiden välivaiheiden huomiointi, rahkasammalen kasvu). Tuotiin esille, että Skotlannin kaikki suot (60 t ha) ennallistetaan carbon creditin takia.
- Nousee esille ajatus, miten eri ennallistamissuunnitelman toimenpiteet vaiheistetaan aina vuoteen 2050 saakka. Mitä saadaan käyntiin 2030 mennessä ja miten siitä jatketaan? Säädosmuutokset saataneen käyntiin, mutta riittävätkö ne toimenpiteeksi? Paljonko voidaan tehdä "kuokkatoimia" vuoteen 2030 mennessä valtion mailla ja mikä on vuodesta 2040 eteenpäin ennallistettavissa oleva pinta-ala?
- Puheenjohtaja vastasi edelliseen ja summasi samalla keskustelua yhteen: nyt on rakentumassa eväät siihen, miten päästään eteenpäin, mutta silti vuosi 2030 tulee pian. Komission suuntaan on myös keskusteltava vuoden 2030 tavoitteen täyttämisen haasteellisuudesta. Aija Kukkanen esittämällä kalvoilla hyvin pystymme menemään ohjausryhmään esittelemään teemaryhmän työtä. Viestimme ohjausryhmässä, että olemme tarkastelleet kokonaisuutta, muttemme voi rakentaa täysin uskottavaa vuoden 2030 suunnitelmaa näillä näkymin, koska ennallistettavat pinta-alat 30 % tavoitteen saavuttamiseksi ovat niin suuria. Lisäksi vesistövaikutukset ja yksityismaiden ennallistamisen kysymykset on huomioitava.
- Tuotiin lopuksi esille T. Tahvanaisen juuri ilmestynyt julkaisu (<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/rec.70326>), jossa on näyttöjä carbon creditien myynnin mahdollisuuksista ennallistamisen rahoittamiseksi.

3. Muut asiat

Ei muita asioita.

4. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään 9.2.2026. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.30.

Liitteet:

Liite 1 TR1_pinta-alatavoitteet-AK-29.1.2026.pdf